

Preek Markus 12: 41-44 – Dankdag

Broeders, zusters,

Vandaag mag ik samen met u danken, want het is Dankdag. Dankdag, terwijl we allemaal al een maand of acht te maken hebben met een akelig virus dat ons dwars zit. Bij velen, en ook bij mezelf, ervaar ik dat we er gevoelsmatig wel zo'n beetje klaar mee zijn. Dat gedoe met die anderhalve meter, die akelige mondkapjes, de financiële gevolgen, de onzekerheid. Het gemis van het in grote groepen samen komen.

Hebben we wel reden om te danken?Misschien voelt dat niet echt zo, maar ik denk toch wel dat er redenen genoeg zijn om te danken.

We hoeven uiteraard niet vóór alles te danken, maar onder alle omstandigheden kunnen we wel danken. We hoeven niet te danken voor het leed dat corona heeft veroorzaakt onder ons, of voor de financiële consequenties, of voor de eenzaamheid die we ervaren door de genomen maatregelen, of het gemis van een handdruk, een arm om ons heen, of een knuffel waarmee we onze liefde uitdrukken. Daar hoeft je echt niet vóór te danken. Maar ondanks die ongemakken kunnen we wel danken onder deze omstandigheden. 'Dankt onder alles' schreef Paulus al in 1 Tess. 5:18. Zelfs als we met de ongemakken van covid-19 te maken hebben.

Ik wil graag met u stilstaan bij een heel kort gedeelte uit de bijbel. Vier verzen maar. Maar straks zullen we wel zien dat die verzen niet op zichzelf staan, maar in een bepaald verband. Een verband dat we niet uit het oog mogen verliezen. Daarom is het ook goed dat jullie thuis je bijbel er gewoon bij houden. Het klinkt belerend, ik weet het wel, maar ik weet ook hoe makkelijk het is om alleen even mee te lezen op de beamer of op je telefoon, waarbij je vergeet dat dingen altijd in een bepaalde context staan. Markus heeft die hoofdstuk- en vers-nummers er niet tussen gezet. Dat is door bijbelvertalers gedaan, zodat we een gedeelte makkelijk kunnen vinden. Maar Markus heeft z'n verhaal gewoon achter elkaar opgeschreven. Het is één verhaal. De vier verzen van vandaag maken deel uit van een groter geheel. Dat zullen we straks met elkaar nog wel gaan ontdekken.

Wat is de situatie?

Jezus heeft, vlak voordat de weduwe - de hoofdrolspeelster in dit korte gedeelte - haar koperen muntjes in de offerkist heeft gedaan, scherpe dingen gezegd. Dat lezen we in het voorgaande gedeelte: *pas op voor de schriftgeleerden, die gesteld zijn op*

het rondlopen in lange gewaden, op begroetingen op de markten, op de voorste plaatsen in de synagogen en op de ereplaatsen tijdens de maaltijden – en dan komt het - Zij verslinden de huizen van de weduwen en bidden lang voor de schijn. Deze zullen een zwaarder oordeel ontvangen.

Daar zie je nu dat het verhaal van die weduwe niet een gebeurtenis op zichzelf is. Ze is als het ware een illustratie bij Jezus' preek. Hij heeft het net immers gehad over de schriftgeleerden, de geestelijke leiders van het volk. Leiders, die uit zijn op de eer van mensen en ondertussen verrijken zij zich ten koste van de weduwen. In de Bergrede bekritiseerde Jezus deze schijnvroomheid ook al eens. Het is show, het is hen te doen om de eer van mensen. Wie daarop uit is heeft zijn eer al zegt Jezus, die hoeft van God niks te verwachten. En nu zegt Jezus dus dat deze schriftgeleerden zich ook nog eens verrijken ten koste van de weduwen.

Bij Jezus proef je een allergie tegen schijnvroomheid en uiterlijk vertoon. Als de geestelijke leiders uit zijn op eigen eer en niet op dienstbaarheid aan de hulpbehoevenden dan is hun godsdienstigheid leeg. Van generlei waarde. Dat heeft Jezus zojuist verteld. En deze woorden gaan nu over in de gebeurtenis met de arme weduwe. Alsof Jezus zegt: zie je de weduwe, dat is precies wat ik bedoel! Kijk de mensen vergapen zich aan de rijken. Waarschijnlijk hebben er dertien trompetvormige offerkisten gestaan. En die offerkisten zijn allemaal voor verschillende doelen. Wij hebben hier nog een rek staan met drie van die collectezakken voor drie verschillende doelen. Nou, daar waren er dertien. En de rijken zullen er wel met veel vertoon van trots langs hebben lopen paraderen en hun grote goudstukken in de kisten hebben laten kletteren. En terwijl iedereen zich vergaapt aan die deftige meneren die van hun overvloed kwamen geven aan de tempeldienst wijst Jezus op die arme weduwe, voor wie ongetwijfeld ook van toepassing is dat haar huis is opgegeten door die rijke schriftgeleerden.

De meeste mensen wijzen bij dit gedeelte op het voorbeeld van de weduwe. Zij geeft alles wat ze heeft en die rijken geven van hun overvloed. En dat is ook wel zo. Maar de vrouw is niet alleen een voorbeeld. Ze is ook een aanklacht. Hoe kan het? Hoe kan het dat er onder Gods volk een vrouw rondloopt die letterlijk haar laatste cent moet komen weggeven in de collecte. Heeft God dat echt zo bedoeld, dat ze haar laatste cent afstaat. Dat zou wreed zou. Haar armoede is een aanfluiting. Dat mag toch niet zo zijn, als je ziet hoeveel rijken er rondlopen die weliswaar grote bedragen geven, maar ze geven wel van hun overvloed. Ze eten er geen boterham minder om.

Dat is nu precies het verschil tussen een collecte en een offer. Een offer voel je, een collecte niet. Interessant trouwens hoe ze vroeger de collecte in de kerk noemden: de dienst der offerande. Ik weet niet of er nog wel geofferd wordt in onze gemeente. Daar mogen we voor onszelf over nadenken. Die vrouw wel. Ze offerde. Letterlijk haar laatste centjes. Centjes waar je misschien nog net een beetje meel voor had kunnen krijgen. Of ze morgen te eten zal hebben is nu nog maar de vraag. Ze zal haar offer gevoeld hebben, misschien zelfs in haar rammelende maag.

En dan zien we hoe Jezus anders kijkt dan de mensen erom heen. Voor hem hebben die paar centjes meer waarde, dan al die goudstukken die de rijken erin gooiden bij elkaar. Wij mensen kijken heel snel naar de grotere geldstukken. We tellen eerst de briefjes, dan de twee eurostukken, de één eurostukken, de vijftig centstukken en als alle laatste dan het kleine spul. Dat telt niet zo aan. We hebben in Nederland de één en twee centen maar afgeschaft. We ronden het af. Maar bij Jezus tellen deze juist mee. De waarde wordt niet bepaald door het bedrag dat erop staat, maar door de hartgesteldheid waarmee gegeven is. Daar ligt in het onderwijs van het Nieuwe Testament de volle nadruk op.

In het Oude Testament was geven een wet. Het volk was verplicht om een tiende (10 procent dus) van het inkomen aan de dienst van God te geven. Van die tienden kon de tempeldienst onderhouden worden, de priesters en de levieten – zeg maar de kosters – mochten daarvan leven. De afstammelingen van Levi waren vrijgesteld van arbeid om in de tempel te dienen. En dat was echt niet op een houtje bijten hoor. Israël heeft twaalf stammen. Elf stammen stonden 1/10 van hun inkomen af om 1 stam in het levensonderhoud te voorzien. Zo had God het geregeld. De werkers hadden het recht om van deze giften te leven.

We lezen in het Nieuwe Testament echter nergens dat voor de christelijke gemeente hetzelfde voorschrift geldt als voor Israël in het Oude Testament. Toch moeten we even uitkijken nu. Want zo'n uitspraak kan zo maar bewerken dat we denken dat het wel met minder toekan. Omdat de wet van de tiende niet meer voor ons geldt doen we alsof we nu wel 95 procent voor onszelf mogen houden of nog meer in plaats van 90 procent. Ik zou niet weten waarom het in het Nieuwe Testament met minder toekan. De vraag is niet zozeer hoeveel we mogen geven voor de dienst aan God en hoeveel we voor onszelf mogen houden, maar de vraag is hoe we geven en hoe we leven met hetgeen we voor onszelf besteden!

Niet het houden aan de juiste voorschriften is het belangrijkste, maar de houding waarmee je de dingen doet. In het Oude Testament was het niet geven van je tiende diefstal van God, zegt de profeet Maleachi (3:8). In het Nieuwe Testament is geven zonder dat je werkelijk geeft om de armen, de zending, de gemeente, of welk ander collectiedoel dan maar ook, een belediging van God die jou zoveel heeft gegeven om van te genieten. In de bergrede zegt Jezus dat onze giften aan hulpbehoevenden in feite aan Jezus zelf zijn gedaan.

Zelfs nu, nu we in een lastige crisis leven, is er bijna voor iedereen van ons ruim voldoende te eten. En als er in onze gemeente mensen zijn voor wie dat niet geldt, dan zullen we ons moeten realiseren dat armoede, of zendingen die krap zitten, een anti-getuigenis is voor de gemeente, waarvan het overgrote deel van de leden meer dan voldoende heeft om van te leven. Ik hoop ook dat er niet in stilte in armoede geleefd wordt, maar dat we ook de kans krijgen om in liefde voor elkaar te zorgen.

Jezus kijkt dus met andere ogen. De rijken, die ruim gaven, en geen centje pijn ervoeren waren van minder betekenis dan die arme weduwe die letterlijk haar laatste cent offerde en dat gevoeld moet hebben.

En zeker...ze deed dat ongetwijfeld uit liefde voor de God van Israël, maar de tekst zegt daar niet zoveel over. De nadruk ligt op de manier waarop het toegaat in de tempel van God. De schriftgeleerden eten de huizen van de weduwen op, de rijken maken van het collecteren een showtje. Iedereen mag zien en horen hoeveel ze er in gooien. En daar heeft de Here Jezus een afkeer van.

En dat wordt nog eens extra duidelijk als Jezus met zijn discipelen de tempel verlaat. Daar heb je de context weer. Als we het begin van hoofdstuk 13 erbij zouden pakken dan lezen we hoe de discipelen naar de schoonheid van de tempel wijzen. En zeker, het was ook een mooi gebouw. De tempel was prachtig gerestaureerd door Herodes en werd als één van de zeven wereldwonderen beschouwd. Een prachtig gebouw, dat is een feit. De discipelen waren in verrukking: meester, kijk eens, wat een stenen en gebouwen.

Het lijkt alsof de discipelen het nog niet begrepen hadden. Jezus heeft toch net onderwijs gegeven dat de uiterlijke schoonheid ondergeschikt is aan de motieven, zeg maar, aan het hart. Zijn de discipelen het al vergeten dat Jezus nog niet zo lang geleden de bezem erdoor heeft gehaald op het tempelplein, omdat het meer weg had van een naar uitwerpselen stinkende beestenmarkt dan een huis van gebed?

Zeker, de tempel is mooi, maar het zal niet lang meer duren of er zal geen muur meer overeind staan. Het hele zakie gaat instorten. Geen steen zal op de andere steen gelaten worden. Een huis van God waar het van buiten glimt en glanst, maar waar het van binnen dor en doods is, verliest voor Jezus zijn betekenis.

Die boodschap klinkt het hele Evangelie door. Ook als Hij de schriftgeleerden uitmaakt voor gepleisterde graven. Van buiten glanzend wit, van binnen dood (Matt. 23:27).

Broeders, zusters, vandaag is het Dankdag. Een dag waarop we als christelijke gemeente met onze dank naar God toe komen. En die dank wordt hoorbaar in onze dankgebeden. Daar gaan we straks ook de tijd voor nemen met elkaar. Maar die dank mag ook naar voren komen in ons dankoffer dat we zojuist via de GIVT app of via de bank hebben overgemaakt.

Maar we hebben ook gehoord dat Jezus de binnenkant duidelijk laat prefereren boven de buitenkant. Ik weet niet of ik nu te vrij ben in mijn toepassing, maar ik wil het graag ter overweging mee geven. Nu wij in coronatijd leven, gaat alles in de kerk anders dan anders. Heel veel dingen die belangrijk waren voor ons geloof kunnen nu niet meer. Naar de kerk gaan, samen zingen, naar het koor, of op de wijkkring of op de vrouwengroep elkaar ontmoeten. En gelukkig zijn er mogelijkheden om via internet de dienst te beleven. Fijn dat het kan, maar ideaal is het niet. En we zijn ons er terdege van bewust dat er kerken zijn die het beter doen op dit terrein. Meer kennis, meer geld, meer talent op het gebied van media om maar wat te noemen. Nu ben ik de laatste tijd veel aan het nadenken over de kerk. En vermoedelijk doen velen van ons dat. Onlangs las ik een boek met de titel 'Her-kerken'. In het boek werd de vraag gesteld of we een 'podiumkerk' willen worden of een 'oefenplaats van liefde'. Niet dat je het één moet doen en het ander moet laten, maar waar ga je voor? Wat is je focus?

Ik ga voor het laatste. En natuurlijk wil ik dolgraag dat we werken aan de kwaliteit van de uitzendingen van onze diensten, maar dan dat andere alsjeblieft nooit vergeten! Als ik het onderwijs van de Here Jezus uit Markus 12 goed begrepen heb moet het zelfs voorop gaan. Bij Hem geeft niet de mooie buitenkant de doorslag maar het hart. En dat geldt dus ook voor de manier waarop wij kerk zijn met elkaar. Hij zal eerder naar ons hart kijken dan naar een mooie buitenkant.

Vandaag heeft de Here Jezus ons een spiegel voorgehouden. In de eerste plaats liet Hij zien hoe Hij naar het geefgedrag van mensen kijkt. Een eerlijke vraag die wij onszelf mogen stellen is hoe Hij naar ons geefgedrag zal kijken. En dan niet alleen, hoeveel geef ik – dat ook -, maar vooral met welke hartgesteldheid geef ik. En ook hoe besteed ik het geld dat ik voor mezelf mag houden. Ben ik er dankbaar voor, omdat het Gods geld is, dat ik van Hem mag gebruiken om te genieten van het goede leven dat ik van Hem gekregen heb?

De Here Jezus heeft ons laten zien waar het bij Hem echt om draait in het dienen van God. Hij prikt door de mooie buitenkant heen. De mooie kleding, de fraai uitgesproken gebeden, de gereserveerde banken in de synagogen, de grote hoeveelheid goudstukken die in de offerkisten werden gegooi. Het is leeg, als het hart er niet in mee komt.

En dat geldt ook voor die fraaie tempel. Je kunt je er zo op verkijken. Maar Jezus kijkt anders. Bij Hem is de eerst de laatste en de laatste de eerste.

We gaan danken met elkaar. Danken voor het al het goede dat er is in ons land en waar we met elkaar de vruchten van plukken. Maar ook danken voor onze gemeente. Danken voor al het goede dat God ons in elkaar geeft. Maar van mij mag het ook gepaard gaan met gebed. Gebed om onderscheidingsvermogen. Dat we elkaar scherp mogen houden en inzien waar het werkelijk om gaat. Waar het Jezus om gaat!

Dat we een gemeente mogen zijn en blijven waar het om het hart gaat. Een hart dat brandt van liefde voor de Here Jezus, onze grote Verlosser, maar ook onze grote Leraar. Hij heeft ons zojuist onderwezen. Hij wil ons leren focussen op wat echt belangrijk is. Laten we bidden dat onze gemeente meer en meer die oefenplaats van liefde mag worden. Liefde voor God, liefde voor elkaar, liefde voor de wereld. Zo dat ook in deze tijd van coronacrisis de Boodschap helder mag klinken dat Er hoop is voor wie op deze Jezus zijn leven bouwt.

AMEN